

Värmdö tekniska utbildningar aktieföretag, vtu

Org.nr. 556383-6757

lars.tunberg@aprendere.se

Beslut efter uppföljning för gymnasieskola med yrkes- och introduktionsprogram

efter tillsyn i Odengymnasiet
belägen i Stockholms kommun

Uppföljning av tillsyn i Odengymnasiet

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Värmdö tekniska utbildningar aktieföretag, vtu, (556383-6757) under våren 2018 (huvudmannen benämns i beslutet fortsättningsvis Värmdö tekniska utbildningar AB). Skolinspektionen fattade den 8 maj 2018 beslut efter tillsyn för Odengymnasiet. I beslutet konstaterades brister inom ett flertal områden, många av dem så allvarliga att beslutet i delar förenades med vite. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Värmdö tekniska utbildningar AB inkom med till Skolinspektionen den 26 oktober 2018 samt vad som framkom i intervjuer och vid lektionsobservationer vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på Odengymnasiet den 6, 7 och 8 november 2018. Skolinspektionen har efter uppföljningsbesöket även fått in kommentarer från huvudmannen på protokollet från besöket i verksamheten tillsammans med viss kompletterande dokumentation.

Sammanfattning av kvarstående brister

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

Skolinspektionens ingripande

Bedömningsområde	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande		
	Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna.	Föreläggande vid vite
	I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.	Föreläggande vid vite
2. Extra anpassningar och särskilt stöd		

Beslut

2019-02-05

3 (49)

Dnr 44-2017:5447

	Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.	Föreläggande vid vite	2019-05-10
	Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd.	Föreläggande vid vite	2019-05-10
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling			
	Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.	Föreläggande vid vite	2019-05-10
6. Förutsättningar för lärande och trygghet			
	Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.	Föreläggande vid vite	2019-05-10
Ytterligare brist	Förutsättningar för lärande	Föreläggande	2019-05-10

Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattning av avhjälpna brister

Bedömningsområde	Typ av ingripande		
1. Undervisning och lärande			
<table border="1"> <tr> <td data-bbox="284 640 341 786"></td> <td data-bbox="341 640 1070 786">Undervisningen i skolan utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program samt ämnesplaner.</td> </tr> </table>		Undervisningen i skolan utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program samt ämnesplaner.	Brist avhjälp
	Undervisningen i skolan utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program samt ämnesplaner.		
3. Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram			
<table border="1"> <tr> <td data-bbox="284 893 341 1120"></td> <td data-bbox="341 893 1070 1120">Eleverna på yrkesprogrammen får arbetsplatsförlagt lärande under ledning av handledare, som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig.</td> </tr> </table>		Eleverna på yrkesprogrammen får arbetsplatsförlagt lärande under ledning av handledare, som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig.	Brist avhjälp
	Eleverna på yrkesprogrammen får arbetsplatsförlagt lärande under ledning av handledare, som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig.		
<table border="1"> <tr> <td data-bbox="284 1120 341 1263"></td> <td data-bbox="341 1120 1070 1263">Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier.</td> </tr> </table>		Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier.	Brist avhjälp
	Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier.		
4. Bedömning och betygssättning			
<table border="1"> <tr> <td data-bbox="284 1330 341 1476"></td> <td data-bbox="341 1330 1070 1476">Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav.</td> </tr> </table>		Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav.	Brist avhjälp
	Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav.		
7. Styrning och utveckling av verksamheten			
<table border="1"> <tr> <td data-bbox="284 1543 341 1688"></td> <td data-bbox="341 1543 1070 1688">Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras.</td> </tr> </table>		Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras.	Brist avhjälp
	Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras.		
<table border="1"> <tr> <td data-bbox="284 1688 341 1877"></td> <td data-bbox="341 1688 1070 1877">Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.</td> </tr> </table>		Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.	Brist avhjälp
	Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna.		
<table border="1"> <tr> <td data-bbox="284 1877 341 1953"></td> <td data-bbox="341 1877 1070 1953">Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen</td> </tr> </table>		Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen	Brist avhjälp
	Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen		

och åtgärderna dokumenteras.	
------------------------------	--

Skolinspektionen avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälpats.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälppt samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som kvarstår.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Värmdö tekniska utbildningar aktieföretag, vtu, att vid vite av 800 000 kr senast den 10 maj 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Värmdö tekniska utbildningar AB inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömning av vitet. Frågan om ett utdömning av vitesbeloppet som riktats mot Värmdö tekniska utbildningar AB i beslutet den 8 maj 2018 kommer att hanteras separat, utanför detta tillsynsärende.

De brister i verksamheten som påtalas i detta beslut är allvarliga och har i flera fall redan pågått under lång tid. Skolinspektionen vill därför i sammanhanget erinra om bestämmelserna om återkallelse av godkännande i 26 kap. 13 § första stycket skollagen. Enligt denna bestämmelse får Skolinspektionen återkalla ett godkännande att bedriva skolverksamhet om ett föreläggande inte följts och missförhållandet är allvarligt.

I beslutet redovisas förslag på åtgärder. I det fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Undervisning och lärande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

Beslut

2019-02-05

6 (49)

Dnr 44-2017:5447

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Kunskaper)
- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; 6 kap. 7-8 §§ gymnasieförordningen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1. Kunskaper)

Åtgärder

Lärarna ska, genom ett aktivt lärarstöd i undervisningen, ge alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Lärarna ska se till att undervisningen utgår från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens tidigare beslut

I beslut den 8 maj 2018 förelade Skolinspektionen Värmdö tekniska utbildningar AB att vidta åtgärder för att avhjälpa ett flertal brister i verksamheten vid Odengymnasiet. Föreläggandet förenades med vite om 800 000 kr. Skälet till Skolinspektionens beslut att förelägga huvudmannen vid vite var bland annat att det vid Skolinspektionens tillsyn framkom att det fanns flera allvarliga brister i undervisningen vid Odengymnasiet. Av utredningen framgick bland annat att undervisningen inte innebar ett aktivt lärarstöd för eleverna vid Odengymnasiet och att undervisningen inte anpassades efter varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Värmdö tekniska utbildningar AB förelades bland annat att vidta åtgärder för att se till att alla elever ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska kunna nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Vidare förelades huvudmannen att vidta åtgärder för att se till att alla elever tillförsäkras en undervisning som är anpassad efter varje enskild individs behov, erfarenheter, tänkande och förutsättningar.

I Skolinspektionens beslut angavs att Värmdö tekniska utbildningar AB senast den 26 oktober 2018 skulle vidta åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna i undervisningen samt senast samma dag inkomma till Skolinspektionen med en skriftlig redovisning av vidtagna åtgärder. En sådan redovisning inkom till Skolinspektionen den 26 oktober 2018.

*Undervisningen innebär inte ett aktivt lärarstöd för eleverna**Huvudmannens redovisade åtgärder*

I den redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen har inkommit med till Skolinspektionen beskriver huvudmannen flera olika åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med bristen gällande skolans arbete med att ge alla elever ett aktivt lärarstöd i undervisningen.

I redovisningen uppger huvudmannen bland annat att skolledningen tillsammans med huvudmannen tagit fram en modell för en gemensam lektionsstruktur och introducerat och tydliggjort den för lärarna som i sin tur vidareutvecklat den. Samtliga lektioner ska följa denna lektionsstruktur. Lektionsmodellen innebär bland annat att lärare vid lektionens början ska repetera föregående lektion, och gå igenom innevarande lektions innehåll, syfte, kunskapskrav och mål. I slutet av lektionen ska läraren göra en sammanfattning och en gemensam utvärdering samt informera eleverna om kommande lektion. Vidare framkommer av huvudmannens redovisning att skolans förstelärare tillsammans med skolledningen under innevarande läsår har arbetat med ett pedagogiskt utvecklingsarbete vid Odengymnasiet och att skolledningen har gått igenom vikten av aktivt lärarstöd med skolans lärare.

Huvudmannen har härutöver, i sitt svar på kommunikering av Skolinspektionens protokoll från uppföljningsbesöket, uppgett att rektorn fortlöpande genomför lektionsobservationer och ser till att eleverna får ett aktivt lärarstöd. Skolledningen har även genomfört en elevenkät där 90 procent av eleverna vid Odengymnasiet som besvarat enkäten uppger att de upplever att de får ett aktivt lärarstöd.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Elever berättar i intervju med Skolinspektionen vid uppföljningsbesöket att de inte får det stöd i undervisningen som de behöver under lektionerna i alla ämnen och inte heller tillräcklig information för att kunna förstå vad som förväntas av dem i alla ämnen. Elever uppger bland annat att det är svårt att förstå instruktionerna som läraren ger i ämnet engelska. Andra elever säger att läraren i en av engelskkurserna går igenom mål och syfte inledningsvis under lektionerna men att de efter det inte får den hjälp de behöver för att förstå uppgifterna. Enligt eleverna säger läraren i en av kurserna i engelska till eleverna att "de får läsa uppgiften igen" i stället för att förklara så att de förstår.

Vidare uppger elever att läraren, som undervisar i flera kurser i engelska, inte tar hänsyn till om eleverna har lätt eller svårt för att förstå en uppgift. Flera elever säger att de inte kan fortsätta läsa en av kurserna i engelska eftersom de inte förstår undervisningen, och att läraren inte hinner hjälpa alla elever då klasser slagits ihop i den aktuella kursen i engelska. Ett par elever berättar att de får sträva efter att få godkänt i engelskakursen i stället för att försöka nå ett högre betyg eftersom de inte får det stöd de behöver i kursen (En av eleverna uppgav samma information vid Skolinspektionens tillsynsbesök på skolan i januari 2018, Skolinspektionens anmärkning).

Några andra elever säger att en annan lärare på skolan går igenom mål och syfte var femte vecka, och om de missar den lektionen blir det svårt att förstå hur de ska arbeta med uppgifterna. Samma elever säger att det enda de gör under lektionerna är att "producera uppgifter". Vidare säger ett par elever att de i ämnena svenska och matematik får uppgifter utan information om vilka kunskapskrav som uppgifterna utgår ifrån. Elever säger vidare att läraren i svenska inte ger dem tydliga instruktioner. Enligt flera elever som Skolinspektionen talat med är lärarnas genomgångar oftast på samma sätt och på frågan från Skolinspektionen om genomgångarna varierar utifrån elevers olika behov, svarar eleverna nej. Några andra elever berättar att det inte är tydligt vad de ska lära sig under lektionerna i matematik och fysik. Samma elever säger att de inte heller får tydliga instruktioner i ämnet samhällskunskap och, enligt eleverna, får de inte förklaringar när de frågar läraren. Vidare säger elever att de vet vad de ska göra, men inte hur de ska göra uppgifterna. Vi behöver genomgångar och förklaringar så att vi förstår hur vi ska besvara uppgifterna, inte bara göra uppgifter utifrån vad vi tror är rätt, säger eleverna

Lärare berättar i intervju med Skolinspektionen att skolan har tagit fram en tydlig mall om hur uppgifter ska läggas ut på elevernas lärplattform, Schoolsoft, och att det på så sätt ska bli tydligare för eleverna när de har gjort klart en uppgift. Vidare säger lärare att förutsättningarna för undervisningen har förändrats till det bättre och ger exempel på att de tidigare bedrev undervisning i svenska 1 och svenska som andraspråk 1 samtidigt i samma klassrum. Enligt lärarna har de tagit fram en gemensam lektionsstruktur enligt vilken mål och syfte ska tydliggöras för eleverna och där läraren i början av lektionerna ska ha en genomgång innan eleverna får en uppgift att arbeta med. Vidare säger lärare att det är färre elever i klasserna, vilket enligt de intervjuade lärarna, möjliggör för läraren att ge ett aktivt lärarstöd i högre omfattning än tidigare. På Skolinspektionens fråga hur lärarna gör det tydligt för eleverna varför de ska arbeta med de uppgifter som de gör under lektionerna svarar lärare att de konkretiserar de "vaga" kraven i det centrala innehållet så att det blir mer konkret och begripligt för eleverna. En lärare säger att hen går runt i klassen efter den inledande genomgången och ett par andra lärare säger att de

förklarar för eleverna under lektionen så att eleverna vet vad de ska arbeta med.

Rektor och biträdande rektor säger i intervju att eleverna ges ett aktivt stöd i undervisningen genom den gemensamma modell som skolan har tagit fram gällande att samtliga lektioner ska ha ett mål, syfte, gemensam genomgång och ett gemensamt avslut. Vidare säger rektorn att eleverna ges ett aktivt lärarstöd genom att lärarna efter den gemensamma genomgången går runt i klassrummet och ger stöd och stimulans till eleverna utifrån elevernas individuella behov. Enligt den biträdande rektorn arbetar alla lärare med ett aktivt lärarstöd men alla lärare har, enligt denne, olika sätt att förklara på utifrån sin personlighet. På Skolinspektionens fråga hur rektorn har säkerställt att lärarna de facto ger ett aktivt lärarstöd svarar rektorn att han har genomfört lektionsobservationer och att mindre klasser på 15-20 elever lättare möjliggör ett aktivt lärarstöd. Vidare säger rektorn att han inte har följt upp om eleverna upplever att de ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen, men att eleverna har svarat på en enkät gällande om de har förstått examensmålen och kursmålen för de program de läser. Resultaten från den enkäten har, enligt rektorn, "sett ganska bra ut". Biträdande rektor berättar att skolledningen genom samtal med lärare har följt upp att lärarna gör det de ska göra. Vidare säger biträdande rektor att hon har pratat enskilt med lärare som har haft behov av stöttning för att kunna bli bättre på att ge ett aktivt lärarstöd i undervisningen. Enligt biträdande rektor har skolledningen genomfört stickprov med elever där de har ställt frågor om det är tydlig information som ges på tavlan och om elever förstår vad de ska göra under lektionen. Resultatet visade, enligt biträdande rektor, att över 90 procent av de svarande svarade positivt.

Rättslig reglering

I skollagen anges att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Enligt läroplanen ska läraren stimulera, handleda och stödja eleven och ge särskilt stöd till elever i svårigheter.

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns allvarliga brister i undervisningen vid Odengymnasiet när det gäller att ge alla elever ett aktivt lärarstöd i undervisningen.

Beslut

2019-02-05

10 (49)

Dnr 44-2017:5447

Av utredningen framkommer att skolan har vidtagit ett antal åtgärder för att komma till rätta med bristerna i undervisningen. Utredningen visar dock att det fortfarande är många elever som inte ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen. Elever som Skolinspektionen intervjuat berättar att de ofta får uppgifter som de inte förstår. Eleverna säger att många lärare är dåliga på att förklara uppgifterna och att de inte kan få tydliga förklaringar eller instruktioner när de ber läraren om hjälp. Flera elever oberoende av varandra ger exempel från olika ämnen och kurser där de upplever att de inte förstår vad de ska göra på lektionerna eller vilka kunskapskrav som är kopplade till olika uppgifter som de ska göra. Enligt eleverna handlar det om att "producera uppgifter" utan att förstå varför eller hur de ska genomföra uppgifterna.

Av elevernas utsagor framgår också att det för många elever är oklart vad som förväntas av dem i olika ämnen och att det inte är tydligt för dem vad de behöver göra för att nå de högre kunskapskraven. Eleverna ger också uttryck för att det stöd de får i undervisningen inte är tillräckligt. Elever säger att de inte kan sikta på att nå de högre kunskapskraven eftersom de inte förstår uppgifterna de genomför i kursen. Några elever berättar att de behövt välja bort en kurs eftersom de inte upplever att de får det stöd i den aktuella kursen som de har rätt till. Lärarna och rektorn kan inte ge konkreta exempel på hur eleverna ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen utan hänvisar till att skolan har en gemensam lektionsstruktur som alla lärare ska använda sig av och att lärarna går runt till eleverna i klassrummet efter att deras genomgång är avslutad.

Det är visserligen så att de lärare Skolinspektionen intervjuat, och rektor och biträdande rektor, ger en delvis annan bild – bland annat vad gäller bristens omfattning – än den eleverna lämnat kring undervisningen på skolan, men Skolinspektionen anser att det här finns skäl som talar för att de uppgifter eleverna lämnat vid intervjuerna bör ges företräde. Flera elevgrupper har oberoende av varandra lämnat likartade uppgifter om en bristfällig undervisning och det saknas skäl att tro att eleverna på något sätt överdrivit sina uppgifter.

Skolinspektionens uppföljning visar således sammantaget att de brister som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 8 maj 2018 avseende att eleverna vid Odengymnasiet inte ges ett tillräckligt aktivt lärarstöd i undervisningen fortfarande kvarstår på skolan. De åtgärder som vidtagits sedan Skolinspektionens tillsynsbesök i verksamheten har inte inneburit att bristerna har avhjälpats i sin helhet, utan huvudmannen måste vidta ytterligare åtgärder för att verksamheten ska uppfylla författningarnas krav. Mot ovanstående bakgrund kan Skolinspektionen konstatera att skolans arbete med att

tillförsäkra alla elever ett aktivt lärarstöd i undervisningen inte uppfyller författningarnas krav.

Vad huvudmannen har anfört i sitt svar på kommunikeringen av Skolinspektionens protokoll om de åtgärder som planeras eller vidtagits sedan Skolinspektionens besök ändrar inte denna bedömning.

I undervisningen tas inte hänsyn till varje enskild individs behov, erfarenheter, förutsättningar och tänkande

Huvudmannens redovisade åtgärder

I den redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen har inkommit med till Skolinspektionen beskriver huvudmannen flera olika åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med bristen vad gäller att ge alla elever en individanpassad undervisning vid Odengymnasiet.

I redovisningen anges bland annat att skolledningen och skolans elevhälsa har gått igenom med skolans samtliga lärare vikten av att alla lärare tar hänsyn till elevernas olika behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande i undervisningen. Bland annat har alla elever numera tillgång till de läromedel som krävs för att ta till sig kunskaper i olika kurser. Vidare framgår av huvudmannens redovisning att lärarna har anpassat sina metoder och arbetssätt för att elever som har svårare respektive lättare att lära ska kunna ta till sig av undervisningen.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Elever berättar i intervju med Skolinspektionen att det inte sker någon individanpassning i undervisningen och säger att lärarna inte tar hänsyn till om en elev har lätt eller svårt för sig i ett ämne. Enligt elever i år 1 på ett yrkesförberedande program vid Odengymnasiet genomförde skolan kunskapstester i matematik, svenska och engelska i början av höstterminen 2018, men eleverna är osäkra på om läraren har använt sig av resultatet av de testerna för att anpassa undervisningen från elev till elev; eleverna tycker i vart fall inte att det varit tydligt att så skett, säger de. Enligt elever som läser ett yrkesförberedande program får de alltid arbeta med samma grunduppgift i de programgemensamma kurserna även om det finns möjlighet att göra svårare uppgifter om eleverna själva begär det. I ämnet engelska har elever, från flera olika klasser och program, berättat för läraren under lektioner och vid enskilda samtal med läraren att de inte upplever att de får den hjälp de anser att de är i behov av utifrån den kunskapsnivå de befinner sig på, men läraren har inte lyssnat på dem eller gett dem mer stöd, säger eleverna. Vidare uppger elever att de har svårt att hänga med i alla instruktioner och uppgifter som läraren

Beslut

2019-02-05

12 (49)

Dnr 44-2017:5447

delar ut i engelska, och enligt eleverna får alla i kursen samma uppgifter, trots att de har pratat med läraren om att de behöver tydligare instruktioner. Eleverna säger vidare att konsekvensen blir att de får fler och fler uppgifter att göra och att de inte hinner med att göra dem.

Elever i år 2 och 3 på ett av skolans högskoleförberedande program berättar att lärarna inte tar hänsyn till elevernas olika behov utan att alla elever får uppgifter på samma nivå i de olika ämnena och kurserna oavsett om eleverna har lätt eller svårt för sig i ämnena. Ett par elever säger att de får påminna lärarna om att de har rätt att exempelvis göra muntliga prov när det är examination. På Skolinspektionens fråga om alla elever måste göra samma grunduppgift först innan de kan få göra svårare uppgifter svarar eleverna att alla elever gör samma uppgift först, och att det är så i alla ämnen, men om de frågar läraren vilka uppgifter de behöver göra för att få ett högre betyg kan de få göra svårare uppgifter. Elever i år 2 på ett yrkesförberedande program säger att det sker individanpassning på en av de programgemensamma kurserna som de läser, men att det inte är så på alla de gymnasiegemensamma kurserna. Exempelvis säger eleverna att läraren i en av de kurserna inte anpassar undervisningen, utan ger alla elever samma uppgifter. Enligt eleverna tar denne lärare inte heller hänsyn till om elever har dokumenterade diagnoser eller andra svårigheter.

Lärare säger i intervju att det är lättare att göra individanpassningar nu när skolan har gjort en översyn över att eleverna läser de kurser de ska läsa, och i den ordning de ska läsa kurserna. Vidare säger lärare att det kan vara svårt att möta alla elevers olika behov men att lärarna rekommenderar eleverna vilka uppgifter de kan göra i läroboken för att nå kunskapskraven för betyget E på kursen och att lärare har extrauppgifter för de elever som snabbt blir klara. En annan lärare säger att hen låter eleverna arbeta med grupparbeten och i par och genom det hittar arbetssätt så att eleverna på olika sätt kan visa kunskapskraven. På Skolinspektionens fråga till lärarna hur de möter elever under lektionerna som befinner sig på olika kunskapsnivåer svarar lärare att ett sätt är att låta eleverna välja om de vill redovisa sina kunskaper muntligt eller skriftligt. En lärare säger att skolan har skapat en grupp i engelska bestående av elever som ansåg att undervisningen var för enkel och som istället vill läsa engelska på en mer avancerad nivå. En annan lärare säger att hen försöker komma på aktiviteter för att skapa variation i undervisningen, och att elever har olika lätt för att lära sig. Samma lärare säger att elever ska kunna arbeta med uppgifter både visuellt och skriftligt så att de kan visa sina kunskaper på olika sätt. Enligt några lärare har de inte möjlighet att individanpassa undervisningen och säger vidare att elever ofta upplever det som ett straff att få mer uppgifter och eleverna vill hellre, enligt lärarna, ta rast om de är klara med grunduppgiften.

Representanter för elevhälsan vid Odengymnasiet säger att de inte har varit ute i klasserna och kan därför inte svara på Skolinspektionens fråga angående hur lärarna arbetar för att individanpassa undervisningen och för att möta elevers olika behov.

Rektorn säger i intervju att lärarna individanpassar undervisningen genom att lärarna har en genomgång inledningsvis under lektionen som svarar upp mot de kunskapskrav som eleven ska uppnå i kursen. Vidare säger rektorn att lärarna tar till sig de frågor som eleverna ställer under lektionen och utifrån det kan läraren ge elever en extra genomgång eller tydligare instruktioner och då får eleverna det, enligt rektorn. Biträdande rektor säger att många lärare ger samma uppgifter till eleverna men att lärarna genom att ge eleverna individuella instruktioner får eleverna att testa svårare uppgifter och att nå högre kunskapskrav. Vidare säger biträdande rektor att alla elever får samma förutsättningar att lösa uppgifter på en nivå som gör att de kan nå kunskapskraven för betyget E och att det är upp till eleven att tydliggöra vilka mål den strävar efter att nå. På Skolinspektionens fråga om rektorn har följt upp att lärarna individanpassar undervisningen inom ramen för den ordinarie undervisningen svarar han nej.

Vid kommunikering av protokollet uppger huvudmannen att det i elevhälsans uppdrag bland annat ingår att göra regelbundna lektionsbesök för att kunna uppmärksamma behov på grupp- och individnivå hos eleverna. Vidare uppger huvudmannen att lärarna genomför diagnoser i svenska, engelska och matematik och att de individanpassar undervisningen. Rektorn genomför, enligt huvudmannens kommunikering, stickprov i lärarnas lektionsplanering och följer upp att lärarna individanpassar undervisningen genom lektionsobservationer.

Rättslig reglering

Enligt skollagen syftar utbildningen inom skolväsendet till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till elevers olika behov och de ska ges ledning och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns allvarliga brister i undervisningen vid Odengymnasiet när det gäller att ge alla elever en

individanpassad undervisning som utgår från den enskilda individens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Av utredningen framkommer att skolan har vidtagit ett antal åtgärder för att komma till rätta med bristerna i undervisningen. Utredningen visar dock att det fortfarande är många elever vid Odengymnasiet som inte får en undervisning som är anpassad efter varje enskild individs behov, förutsättningar, tänkande och erfarenheter. Elever som Skolinspektionen har intervjuat berättar att många lärare inte individanpassar undervisningen. Exempelvis säger flera elever att alla elever i klassen får uppgifter med samma svårighetsgrad. Vidare berättar elever att lärarna inte heller tar hänsyn till om elever har lätt eller svårt för att genomföra de uppgifter de tilldelas. Elever ger exempel på lärare som inte tar hänsyn till elever som har rätt att genomföra examinerande uppgifter muntligt istället för skriftligt.

Av utredningen framgår vidare att det är upp till eleverna själva att tydliggöra för läraren vilka mål de strävar efter och att elever som strävar efter att nå ett högre betyg ofta behöver begära svårare uppgifter av läraren för att kunna få de uppgifter som krävs för detta. Det framkommer också att elever som är i behov av mer avancerade uppgifter ofta behöver lösa de uppgifter som är anpassade till kunskapskraven för betyget E innan de kan ges sådana uppgifter. Detta innebär en risk för att eleverna inte ges möjlighet att nå så långt i sin kunskapsutveckling som de skulle kunna. Lärare och rektor kan inte ge konkreta exempel på hur eleverna får en individanpassad undervisning exempelvis genom individuellt anpassade uppgifter eller andra anpassningar. Även om skolan genomför diagnoser i svenska, engelska och matematik uppger ingen av de intervjuade eleverna att de upplever att läraren tar hänsyn till resultatet av dessa diagnoser i sin undervisning. Det finns även elever som berättar att de inte får möjlighet att nå högre kunskapskrav eftersom de inte får de individuella anpassningar i undervisningen som de har rätt till.

Det är visserligen så att de lärare Skolinspektionen intervjuat, och rektor och biträdande rektor, ger en delvis annan bild – bland annat vad gäller bristens omfattning – än den eleverna lämnat kring undervisningen på skolan, men Skolinspektionen anser att det här finns skäl som talar för att de uppgifter eleverna lämnat vid intervjuerna bör ges företräde. Flera elevgrupper har oberoende av varandra lämnat likartade uppgifter om en bristfällig undervisning där varje enskild individs behov, erfarenheter, förutsättningar och tänkande inte tas tillvara och det saknas skäl att tro att eleverna på något sätt överdrivit sina uppgifter.

Skolinspektionens uppföljning visar således sammantaget att de brister som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 8 maj 2018 avseende att eleverna

vid Odengymnasiet inte ges en individanpassad undervisning som utgår från varje enskild individs behov, erfarenheter, förutsättningar och tänkande, fortfarande kvarstår på skolan. De åtgärder som vidtagits sedan Skolinspektionens tillsynsbesök i verksamheten har inte inneburit att bristerna har avhjälpats i sin helhet, utan huvudmannen måste vidta ytterligare åtgärder för att verksamheten ska uppfylla författningarnas krav. Mot ovanstående bakgrund kan Skolinspektionen konstatera att skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en individanpassad undervisning inte uppfyller författningarnas krav.

Vad huvudmannen har anfört i sitt svar på kommunikeringen av Skolinspektionens protokoll om de åtgärder som planeras eller vidtagits sedan Skolinspektionens besök ändrar inte denna bedömning.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det av särskilda skäl inte är obehövligt.

Som konstaterats ovan uppfyller Värmdö tekniska utbildningar AB:s verksamhet vid Odengymnasiet inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin uppföljning av tillsynen kunnat konstatera att det fortfarande föreligger omfattande brister i skolans arbete inom området *undervisning och lärande*. Det är fortfarande så att det i undervisningen inte i tillräcklig omfattning tas hänsyn till elevernas olika behov, förutsättningar och erfarenheter, och att alla elever inte ges ett aktivt lärarstöd i undervisningen. Även om de åtgärder som huvudmannen vidtagit lett till en viss förbättring av situationen, kvarstår flera av de brister som Skolinspektionen sett vid sin tillsyn våren 2018, i stort sett oförändrade. Många av bristerna har nu förelegat under en längre tid. Bristerna drabbar såväl elever i behov av stöd för att klara sina studier som elever som behöver en mer

utmanande undervisning. Det är sannolikt att bristerna redan fått konsekvenser för många elever, och om de inte åtgärdas ökar risken för att konsekvenserna blir långsiktiga för eleverna. Bristerna måste mot denna bakgrund betraktas som allvarliga. Det är angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas för att komma till rätta med den konstaterade problematiken så att eleverna kan ges den skolgång de har rätt till.

Bristerna i undervisningen har också, som Skolinspektionen tidigare pekat på, ett nära samband med andra brister som kunnat konstateras i verksamheten, däribland bristerna i arbetet med *särskilt stöd* samt i elevernas *trygghet och studiero* (se mer längre fram i detta beslut). Att bristerna inom undervisningen rättas till torde vara av avgörande betydelse för att även bristerna inom nyssnämnda områden ska kunna åtgärdas. Om så inte sker har inte eleverna de förutsättningar de behöver för att kunna tillgodogöra sig den undervisning som ges. Även mot denna bakgrund framstår det som angeläget att bristerna snarast rättas till.

Med hänsyn till att bristerna i undervisningen är allvarliga, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få för eleverna samt den tid under vilken bristerna fortgått bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen. Eftersom det inte framkommit några särskilda skäl som talar för att det skulle vara obehövt, ska Skolinspektionen därför förena föreläggandet i denna del med vite.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd. (3 kap. 8-9 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. I detta ingår att kartlägga elevernas behov, analysera elevernas eventuella stödbehov och göra en pedagogisk bedömning.

Om utredningen visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska rektorn se till att eleven ges sådant stöd på det sätt och i den omfattning som den enskilda eleven behöver för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering till bedömning av brist

Elever i behov av särskilt stöd utreds inte skyndsamt och elever ges inte särskilt stöd utifrån sina behov

Skolinspektionens tidigare beslut

I beslutet den 8 maj 2018 förelade Skolinspektionen Värmdö tekniska utbildningar AB – även i denna del vid vite – att vidta åtgärder för att se till att alla elever i behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Värmdö tekniska utbildningar AB förelades även att vidta åtgärder för att se till att elever får det särskilda stöd, på det sätt och i den omfattning, som utredning har visat att eleven är i behov av. Av tillsynen framgick att elevers behov av särskilt stöd inte utreddes skyndsamt på skolan och att elever vid Odengymnasiet inte alltid gavs särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen visade att eleven var i behov av.

I Skolinspektionens beslut angavs att Värmdö tekniska utbildningar AB senast den 26 oktober 2018 skulle vidta åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna samt senast samma dag inkomma till Skolinspektionen med en skriftlig redovisning av vidtagna åtgärder. En sådan redovisning inkom till Skolinspektionen den 26 oktober 2018.

Huvudmannens redovisade åtgärder

I den redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen har inkommit med till Skolinspektionen beskriver huvudmannen flera olika åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med de ovan beskrivna bristerna gällande skolans arbete med särskilt stöd.

I redovisningen uppges bland annat att skolan har förbättrat rutinerna gällande extra anpassningar och särskilt stöd och skapat en arbetsgång som innebär att undervisande lärare tillsammans med mentor gör en pedagogisk kartläggning med stöd av skolans elevhälsoteam för att besluta om vilka extra anpassningar som ska genomföras. Om dessa extra anpassningar inte är tillräckliga för eleven rapporteras detta skriftligen till rektor som skyndsamt utreder om eleven har behov av särskilt stöd. Vidare framkommer av huvudmannens redovisning att skolan har infört elevhälsomöten i förebyggande syfte för att tidigt upptäcka och avhjälpa elevers behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Om rektor beslutar att eleven har behov av särskilt stöd upprättas ett åtgärdsprogram för eleven tillsammans med elevhälsoteamet. Av huvudmannens redovisning framgår att schemalagd resurstid och resurslärare i klassrummet är några av de vanligast förekommande åtgärderna vid Odengymnasiet.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Lärare säger i intervju vid Skolinspektionens uppföljningsbesök att det är olika beroende på ämne och kurs hur snabbt de signalerar till elevhälsan att det finns en oro över att elever inte kommer att nå kunskapskraven. Att det varierar hur snabbt en signal går till elevhälsan beror, enligt lärarna, dels på att det tar olika lång tid i olika kurser och ämnen för eleverna att producera uppgifter som läraren kan bedöma (ibland flera veckor enligt lärarna), och dels på att vissa elever kan ha en hög frånvaro och då kan inte läraren bedöma elevens kunskaper, uppger de. Enligt flera av de intervjuade lärarna har de elevhälsomöten som skolan börjat med möjliggjort för lärarna att anpassa sin undervisning utifrån elevernas situation. Det har även medfört att lärarna tillsammans med elevhälsan kunnat följa upp om de extra anpassningar som genomförts för eleven har gett önskad effekt. I de fall önskad effekt inte har uppnåtts har lärarna skrivit en "F-varning" till eleven, berättar de. Vidare säger flera av de intervjuade lärarna att det är undervisande lärares ansvar att kartlägga anledningen till att eleven riskerar F i betyg i lärarens ämne eller ämnen. Dock säger flera lärare att de inte hinner med att fullgöra detta ansvar eftersom de undervisar hela dagarna och att de inte har tid att träffa eleverna som riskerar F i betyg i den omfattning som det finns behov av. Enligt lärarna är det elevens mentor som ska ta emot "F-varningar" från undervisande lärare och som därefter ska utreda varför eleven riskerar att inte nå kunskapskraven eller varför eleven har en hög frånvaro. Den rutinen är dock inte helt implementerad än, säger lärarna. Vidare uppger lärare att efter mentorns utredning lämnas elevärendet över till elevhälsan som, enligt de intervjuade lärarna, upprättar ett åtgärdsprogram för eleven. Lärare säger att det har beslutats om många åtgärdsprogram för eleverna i år 2 som mentorerna ska följa upp under elevernas utvecklingssamtal under november 2018.

Beslut

2019-02-05

19 (49)

Dnr 44-2017:5447

På Skolinspektionens fråga till lärare vilka åtgärder som brukar anges i elevernas åtgärdsprogram svarar lärare att elever kan få extra undervisningstid för att hinna ikapp med de moment som de har kvar på en kurs och att detta kallas för "läxhjälp" på elevernas schema. Vid "läxhjälpen" får eleverna ta igen moment som de saknar i kursen, säger en lärare. Andra lärare menar att "läxhjälpen" egentligen är prövningsstöd. Som ett ytterligare exempel på åtgärder som anges i elevernas åtgärdsprogram nämner lärare att elever kan komma till undervisande lärare i ett ämne på tidpunkter som det beslutats om i elevens åtgärdsprogram avseende de kurser eleven har F i.

Lärare uppger att elevernas åtgärdsprogram i många fall endast beskriver de kurser eleven inte har klarat kunskapskraven i och de kurser eller moment som eleven behöver ta igen. Lärarna uppger att det, enligt skolans rutiner, är elevens mentor som ska utreda elevernas behov av särskilt stöd om det handlar om frånvaro och den undervisande läraren om det handlar om vilka kunskapskrav som eleven inte har nått. De säger dock att det under hösten inte funnits tid att göra utredningar, varför åtgärdsprogrammen som upprättats kommit att bygga på tidigare gjorda kartläggningar. Dessa kartläggningar har, enligt flera av de intervjuade lärarna, utgjort mer av en nulägesbild av elevens skolsituation, än en utredning och det finns, enligt dessa lärare, åtgärdsprogram som har upprättats av elevhälsan som enbart är baserade på lärarens kartläggning. Vidare säger lärare att de stödåtgärder som finns i elevernas åtgärdsprogram inte alltid visar de behov eleverna har. En lärare säger att de kartläggningar som gjorts inte överensstämmer med elevernas behov.

Representanter för elevhälsan vid Odengymnasiet berättar i intervju med Skolinspektionen att de kartläggningar som är gjorda under vårterminen 2018 ligger till grund för de åtgärdsprogram som upprättats under höstterminen 2018. Enligt representant för elevhälsan genomfördes kartläggningarna genom att lärare för respektive pågående kurs fick sammanställa hur det gick för eleven i kursen och skicka in sin sammanställning till elevhälsan. Vidare säger elevhälsan att när de försökte begära in bedömningsunderlag för de kurser eleverna läst och avslutat visade det sig att det i flera fall saknades information om hur eleverna låg till kunskapsmässigt. Detta berodde bland annat, enligt elevhälsan, på att lärare slutat på skolan utan att ha efterlämnat underlag för bedömning av elevens inhämtade kunskaper vilket innebar att elevhälsan inte har kunnat få in kartläggningar från alla undervisande lärare då de lärarna inte har skött sin dokumentation. På Skolinspektionens fråga om de utredningar som elevhälsan har gjort inför upprättandet av åtgärdsprogrammen visat på vilka behov eleven har svarar representant för elevhälsan att de har gjort det i vissa fall och säger vidare att det finns andra fall där elevens lärare har slutat och där information om eleven saknas helt.

Beslut

2019-02-05

20 (49)

Dnr 44-2017:5447

Enligt elevhälsan finns det fortfarande elever som läser svenska 3 utan att ha läst svenska 2 och detta, tillsammans med att annan information saknas, gör att kartläggningarna för dessa elever är bristfälliga. På Skolinspektionens fråga om det genomförs någon helhetsbedömning över elevens situation, och vem som i så fall gör den utredningen svarar representant för elevhälsan att det är specialpedagogen som gör det tillsammans med elevens lärare.

En av elevhälsans representanter uppger att det numera finns en skriftlig rutin om hur utredningen av orsakerna till att en elev inte når kunskapskraven ska gå till, och säger vidare att det är undervisande lärare som tillsammans med eleven ska utreda orsaken till att eleven inte når kunskapskraven för E och se vad som behöver ändras i undervisningen för att eleven ska kunna nå kunskapskraven. Vidare säger representanten för elevhälsan att processen kring att utreda varför eleven inte når kunskapskraven ska ske skyndsamt enligt den rutin skolan har, men att detta inte har gjorts tidigare terminer. Enligt elevhälsans representant blev det tydligt för skolan vid Skolinspektionens tillsynsbesök i januari 2018 att många elever hade hög frånvaro och att det saknades information kring vad den höga frånvaron berodde på samt att lärarna saknade underlag för att bedöma elevernas kunskaper. Vidare uppger elevhälsans representant att elever som har haft hög frånvaro nu har fått prioriteringslistor och strukturmallar för att det ska bli tydligare för eleverna vad de ska göra under lektionerna. Elevhälsans representant uppger att elevhälsan numera försöker kartlägga att alla elever läser rätt kurser och i rätt ordning.

Enligt en av elevhälsans representanter får de flesta elever det särskilda stöd som det har beslutats om i åtgärdsprogrammet, men denne poängterar att de flesta av åtgärdsprogrammen bara funnits i 4-6 veckor och att de ska utvärderas av elevernas lärare och mentorer de närmsta veckorna. På Skolinspektionens fråga om eleverna får rätt stöd utifrån sina behov säger elevhälsan att det är tveksamt om eleverna får rätt stöd i de fall det är en lärare som ska ge studiestöd till en elev som vanligtvis inte undervisar i det ämnet. Eleven hade kunnat få ett mer adekvat stöd om läraren som ska stötta eleverna haft ämneskunskaper i det aktuella ämnet, uppger elevhälsans representant. Vidare säger elevhälsan att det vid ett spontant uppföljningsmöte framkom att vissa åtgärder har fungerat jättebra och andra elevers stöd inte har fungerat bra. Enligt elevhälsans representant kan en anledning till att det särskilda stödet inte har fungerat vara att elever inte vill komma till stödundervisningen som erbjuds i "studion". I "studion" får eleverna möjlighet till enskild undervisning eller undervisning i mindre grupp med stöd av en resursperson. Ett skäl till att det särskilda stödet inte har fungerat kan vara att eleverna inte är motiverade och inte vill bli utplockade från den ordinarie undervisningen säger elevhälsan. Många av elevernas stödåtgärder, enligt elevhälsans representant,

Beslut

2019-02-05

21 (49)

Dnr 44-2017:5447

handlar om att eleverna ska ta igen moment som de har missat i sin tidigare skolgång.

Elevhälsan uppger vidare att de inte har kommit så långt i processen kring särskilt stöd att de i dagsläget kan säga att den utredning som gjorts visar elevens behov av särskilt stöd, men de säger att för vissa elever är skolan på rätt väg och för några elever behöver de utreda närmare varför det särskilda stöd som satts in inte har fungerat. På Skolinspektionens fråga om kartläggningarna som gjorts visar elevernas behov svarar elevhälsans representant att om eleven är med på lektionerna får elevhälsan bättre kvalitet i den information som läraren lämnar. Enligt elevhälsan har det inte funnits tid till att samla in information från olika håll för att skaffa sig en bild av de bakomliggande orsakerna till elevernas eventuella svårigheter och problematik. Det har tagit så mycket tid att se till att eleverna läser sina kurser i rätt ordning och att få in eleverna på rätt kurser, säger elevhälsan, att tiden inte räckt till. Elevhälsans representant säger att elevhälsan inte har haft tillräckligt med tid att utreda eleverna utan att de har fått prioritera att sätta igång åtgärder, som bland annat innebär att eleverna numer läser rätt kurser som bygger på de kurser där eleverna har godkända betyg. Kartläggningarna är enligt elevhälsans representant mer en nulägesbild av hur långt eleven har nått kunskapsmässigt än en utredning om de bakomliggande orsakerna till elevernas svårigheter. "Även om de kartläggningar som vi gjort är bristfälliga så har vi verkligen försökt att underlätta för eleverna och hjälpa dem att nå målen," säger elevhälsan. Vidare uppger en av representanterna för elevhälsan att det inte alltid är så att eleven har deltagit i undervisningen och då är det svårt att utröna elevens behov. Avslutningsvis säger elevhälsan att många lärare har avslutat sin anställning på skolan och då saknas information om elevens kunskaper.

Rektorn säger i intervju att det är lärarens kartläggning och dialogen med elevhälsan som ligger till grund för elevens åtgärdsprogram. På Skolinspektionens fråga om hur det går till när elevens stödbehov utreds svarar rektorn att läraren som har gjort en anmälan till rektorn har en uppfattning om vad eleven inte kan. Vidare säger rektorn att han tar med sig anmälan till elevhälsan och att de är med i diskussionen och bedömer vilka åtgärder som ska sättas in för eleven. Vidare säger rektorn att det för många av eleverna vid Odengymnasiet handlar mycket om att de inte är närvarande och att skolan nu, genom att ge eleverna möjlighet att få extra tid hos resurslärare, kan hjälpa eleverna att förstå undervisningen och hinna med de uppgifter som de behöver göra. När Skolinspektionen ställer frågan om elever som har hög frånvaro och deras eventuella stödbehov, svarar rektorn att det oftast är mer tid eleverna behöver för att lära sig ett ämne. De bakomliggande orsakerna till varför eleverna är frånvarande följer mentorerna upp, säger rektorn. Biträdande

rektorn uppger i intervju att de 67 åtgärdsprogram som är upprättade på skolan är för de elever som inte klarade sina kurser under förra läsåret och då var det lärarna som gjorde en kartläggning av eleverna eftersom de kände eleverna bäst. Vidare säger den biträdande rektorn att det finns åtgärdsprogram där skolan har en god bild från eleven om vad eleven tycker fungerar bäst i undervisningen.

På Skolinspektionens fråga om lärarna och rektorn vet varför en elev uteblir från lektioner, eller varför en elev inte når kunskapskraven, eller om de vet om elevens svårigheter är knutet till ett visst ämne eller om eleven uppvisar liknande svårigheter i flera olika ämnen eller kurser kan rektor och biträdande rektor inte svara på det. "Vi är där vi är på grund av utgångsläget vi har idag", säger rektorn. Vidare uppger rektorn att elevhälsan har haft fullt upp med att ta fram rutiner för hur kartlägningsarbetet ska gå till på skolan för att få en överblick över hur många elever som har "F-varningar" och därför har inte elevhälsan hunnit med att utreda de bakomliggande orsakerna till vad lärarnas kartläggningar har visat.

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på Odengymnasiet i november 2018 tog Skolinspektionen del av skolans upprättade åtgärdsprogram. Flera av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tog del av angav enbart vilka kunskapskrav eleven har kvar att uppnå för att få betyget E i kurser, och visade inte något om vilka stödbehov eleven har.

Vid kommunikering av protokollet uppger huvudmannen att rektorn har förtydligat för elevhälsan att de alltid ska börja med att göra en pedagogisk kartläggning för respektive elev. Vidare uppger huvudmannen att de kartläggningar som gjordes våren 2018 inte var kompletta pedagogiska kartläggningar. Enligt huvudmannen menar elevhälsan att flera av kartläggningarna visar på elevens behov, men att en stor del av kartläggningarna är mer en sammanställning över vilka kurser eleven saknar samt elevens frånvaro. Vidare uppger huvudmannen att det vid Skolinspektionens uppföljningsbesök den 6, 7 och 8 november 2018 fanns 50 upprättade åtgärdsprogram och att det i mitten av december finns 38 åtgärdsprogram och att elevhälsan aktivt arbetar med återstående åtgärdsprogrammen och att specialpedagogen anser att flertalet åtgärdsprogram är avslutade innan jullovet 2018. Enligt huvudmannens redovisning utreds elevernas behov genom att elevhälsan samlar in information från aktuella lärare, eleven och vårdnadshavare för en sammanställning.

Rättslig reglering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig personal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det ska även framgå av åtgärdsprogrammet när åtgärder ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsan utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta.

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns allvarliga brister i skolans arbete med att skyndsamt utreda elevers stödbehov och i att ge elever det särskilda stöd som utredningen har visat att eleven är i behov av.

Vid uppföljningen framkommer visserligen att skolan sedan Skolinspektionens förra tillsynsbesök fattat ett stort antal beslut om åtgärdsprogram och att stödåtgärder också har satts in för dessa elever. En närmare genomgång av åtgärdsprogrammen som upprättats under höstterminen 2018 visar dock på påtagliga brister i det underlag som många av dessa baserats på. Flera av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av vid sitt uppföljningsbesök i november 2018 anger enbart vilka kunskapskrav eleven har kvar att uppnå för att få betyget E i kurser, och säger inte något om vilka stödbehov eleven har. Även genomförda intervjuer vid Skolinspektionens uppföljningsbesök bekräftar att underlaget för en stor del av de beslutade åtgärdsprogrammen endast består av en kartläggning över de kurser eleven har avslutat med ett F i, eller kurser och ämnen som eleven läser och där eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. De kartläggningar

Beslut

2019-02-05

24 (49)

Dnr 44-2017:5447

som många av besluten om åtgärdsprogram baserats på visar således snarare på en nulägesbild av elevens skolsituation än en utredning och analys om orsakerna till elevens stödbehov. Även huvudmannen bekräftar att så är fallet.

En utredning om särskilt stöd ska ange orsakerna till elevens stödbehov, vilket bland annat ska göras genom en kartläggning och analys av elevens stödbehov. De kartläggningar som legat till grund för många av de beslutade åtgärdsprogrammen kan alltså inte utgöra ett fullgott underlag för att kunna fatta beslut om särskilt stöd. Om utredningen av elevens stödbehov är otillräcklig, exempelvis genom att orsakerna till elevens problematik inte är kartlagda, finns en uppenbar risk att de åtgärder som sätts in för eleven blir otillräckliga och att eleven inte får det stöd denne har rätt till och behöver för att kunna klara sin skolgång och nå så långt som möjligt i sin utveckling.

Uppföljningen visar också, precis som vid tillsynen under våren 2018, att det vid skolan finns elever vars behov av särskilt stöd överhuvudtaget inte blivit utredda, trots att befarade behov av sådant stöd framkommit. Flera lärare uppger att de inte hinner med att göra de kartläggningar som de enligt skolans rutiner ska genomföra när det framkommit att en elev inte kommer att kunna nå målen. Bland dessa elever finns, enligt lärarna, elever med långvarig frånvaro, som även vid Skolinspektionens tillsyn våren 2018 var en grupp som i många fall inte utretts trots att tydliga behov av en sådan utredning framkommit. Att elever med befarade behov av särskilt stöd inte fångas upp och utreds riskerar att leda till att eleverna blir utan stöd de har rätt till, vilket kan långtgående konsekvenser för eleverna.

Skolinspektionens uppföljning visar således sammantaget att de brister som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 8 maj 2018 avseende att elevernas behov av särskilt stöd inte skyndsamt utreds till stor del kvarstår.

Skolinspektionen kan också konstatera att det fortfarande – bland annat som en följd av de bristfälliga utredningarna av elevers stödbehov – föreligger brister i skolans arbete med att ge elever det särskilda stöd som utredningen har visat att eleven är i behov av. De åtgärder som vidtagits sedan Skolinspektionens tillsynsbesök i verksamheten har inte inneburit att bristerna har avhjälpats i sin helhet, utan huvudmannen måste vidta ytterligare åtgärder för att verksamheten ska uppfylla författningarnas krav. Mot ovanstående bakgrund kan Skolinspektionen konstatera att skolans arbete med att skyndsamt utreda elevers stödbehov samt att ge elever det särskilda stöd som utredningen har visat att eleven är i behov av inte uppfyller författningarnas krav.

Vad huvudmannen har anfört i sitt svar på kommunikeringen av Skolinspektionens protokoll om de åtgärder som planeras eller vidtagits sedan Skolinspektionens besök ändrar inte denna bedömning.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det av särskilda skäl inte är obehövt.

Som konstaterats ovan uppfyller Värmdö tekniska utbildningar AB:s verksamhet vid Odengymnasiet inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin uppföljning av tillsynen kunnat konstatera att det fortfarande föreligger omfattande brister i skolans arbete med särskilt stöd. Elevers behov av särskilt stöd utreds fortfarande inte alltid skyndsamt på skolan och det har framkommit att det underlag som många av de åtgärdsprogram som beslutats om bygger på är bristfälligt. Att elever inte utreds skyndsamt, eller att åtgärder sätts in som inte bygger på en ordentlig utredning av elevens behov, riskerar att leda till att eleverna blir utan ett fullgott stöd och därmed inte ges de förutsättningar de har rätt till för att kunna klara av sin skolgång. Uppföljningen har också visat att det fortfarande föreligger brister i skolans arbete med att ge elever det särskilda stöd som utredningen har visat att eleven är i behov av.

Detta innebär att bristerna som Skolinspektionen såg vid sin tillsyn våren 2018 kvarstår, i vissa avseenden i oförändrat skick. Bristerna i arbetet med särskilt stöd har nu förelegat under en längre tid. Som Skolinspektionen även poängterade i sitt beslut i maj 2018 drabbar bristerna framförallt sådana elever som får betraktas som särskilt utsatta. Det är högst sannolikt att bristerna under den tid de pågått haft en negativ inverkan på elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen, och om de inte åtgärdas riskerar konsekvenserna för eleverna att bli mycket omfattande. Bristerna måste mot denna bakgrund betraktas som allvarliga. Det är angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas för att komma till rätta med bristerna inom detta centrala område.

Skolinspektionen har vid sin uppföljning av tillsynen av Odengymnasiet även kunnat konstatera brister inom ett antal andra områden, flera av dem allvarliga. Bland annat har brister kunnat konstateras i arbetet med individanpassningar och aktivt lärarstöd i *undervisningen* samt i arbetet med *trygghet och studiero*. Som Skolinspektionen påpekat under avsnittet om brister i undervisningen (se ovan) så föreligger ett nära samband mellan nämnda brister och bristerna i arbetet med särskilt stöd. Även mot denna bakgrund framstår det som angeläget att bristerna inom aktuellt område snarast rättas till.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få för eleverna samt den tid under vilken bristerna fortgått bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen. Eftersom det inte framkommit några särskilda skäl som talar för att det skulle vara obehövt, ska Skolinspektionen därför förena föreläggandet i denna del med vite.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Rektorn ska se till att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionens tidigare beslut

I beslutet den 8 maj 2018 förelade Skolinspektionen Värmdö tekniska utbildningar AB att vid vite vidta åtgärder för att se till att alla elever tillförsäkras en utbildning som präglas av studiero. Av utredningen framgick att elever i flera klasser på Odengymnasiet saknade studiero på sina lektioner och att den bristande studieron i flera fall hade pågått under en termin eller längre.

I Skolinspektionens beslut angavs att Värmdö tekniska utbildningar AB senast den 26 oktober 2018 skulle vidta åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna

samt senast samma dag inkomma till Skolinspektionen med en skriftlig redovisning av vidtagna åtgärder.

Huvudmannens redovisade åtgärder

I den redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen har inkommit med till Skolinspektionen beskriver huvudmannen de åtgärder som har vidtagits för att komma till rätta med ovan beskrivna brist i skolans arbete med studiero.

I redovisningen uppger huvudmannen bland annat att skolan har bestämt att alla lektioner ska följa en och samma grundläggande lektionsstruktur. Rektorn har upprättat ordningsregler som bland annat innebär att klassrummen är en mobilfri zon, att alla ska uppträda på ett respektfullt sätt mot varandra och att man inte spelar in ljud, filmar eller fotograferar under skoltid. Vidare framkommer av huvudmannens redovisning att försenade elever får vänta utanför klassrummet under tiden läraren har en genomgång och att klassrummens dörrar är stängda under lektionstid. Elevhälsan har enligt de redovisade åtgärderna varit delaktiga i skolans arbete med studiero.. Av huvudmannens redovisning framkommer också att rektorn har varit ute i varje klass och förankrat ordningsreglerna och att eleverna har givits möjlighet att påverka dem.

Huvudmannen har härutöver, i sitt svar på kommunikering av Skolinspektionens protokoll från uppföljningsbesöket, uppgett att eleverna har svarat på en enkät gällande studiero och att den enkät som genomfördes vecka 41 under höstterminen 2018 visar att en majoritet av eleverna upplever att studieron är bättre sedan regeln om att låsa dörren under genomgång infördes. Vidare uppger huvudmannen att skolledningens uppfattning utifrån lektionsobservationer är att skolans elever har studiero.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Elever vid Odengymnasiet tillförsäkras inte en studiemiljö som präglas av studiero

På Skolinspektionens fråga om eleverna upplever att de har studiero på skolan säger flera elever i år 1 på hantverksprogrammet att de inte har studiero under alla lektioner. Det är framför allt i ämnena svenska och matematik som studieron, enligt eleverna, brister. Eleverna säger att det är ganska ofta som elever springer runt och skriker i korridorerna vilket påverkar studieron i klassrummet. Det handlar främst om de salar där de har matematik och svenska enligt eleverna. Vidare säger eleverna att det även är vanligt att elever som är kompisar pratar med varandra rakt ut över klassrummet.

Elever i år 2 och 3 på samhällsvetenskapsprogrammet berättar i intervju med Skolinspektionen att de regelbundet störs under lektionerna av att elever kommer sent in i klassrummet. Eleverna som släpps in i klassrummet efter lärarens genomgång går runt och hälsar på varandra och det förekommer att de försenade eleverna även tjafsar med läraren när de kommer in i klassrummet, berättar eleverna. Enligt de intervjuade eleverna är det i ämnena samhällskunskap och sociologi som detta sker. Vidare berättar eleverna att det är ett störande moment när elever står utanför klassrummet och väntar på att insläppa, och att det även förekommer att eleverna som väntar utanför klassrummet bankar på klassrumsdörren. Detta bekräftas även av Skolinspektionens utredare under en av lektionerna som Skolinspektionen närvarar vid. Eleverna berättar vidare att elever, trots regeln om mobilfri zon, använder sina mobiler i klassrummet. När läraren upptäcker det och ber eleverna lägga undan sin mobil blir det tjafs och det stör undervisningen säger eleverna. Enligt eleverna är det olika från lärare till lärare om de agerar eller inte när elever använder sina mobiltelefoner i klassrummet. Elever från år 2 och 3 säger att regeln om mobilfri zon inte är förankrad hos eleverna, och att de inte har varit med att ta fram regeln eller utvärderat om den har gett önskad effekt.

Elever i år 1 och 2 på teknikprogrammet säger i intervju med Skolinspektionen att de inte har studier under lektionerna i fysik, matematik och informationsteknik. Eleverna berättar att ljudvolymen är hög i klassrummet, och att elever spelar spel på datorn, kastar suddgummi och ropar till varandra rakt ut. Eleverna säger att de elever som kommer sent till lektionen inte respekterar den beslutade ordningsregeln om att de ska vänta utanför klassrummet tills läraren är klar med sin genomgång och låser upp dörren. Eleverna beskriver, precis som eleverna på samhällsvetenskapsprogrammet, att undervisningen störs genom att elever knackar på dörren under lärarens genomgång. Konsekvensen blir att de tappar koncentrationen säger eleverna. Elever som går år 2 på teknikprogrammet säger att de inte har studier i klassrummet överhuvudtaget. Det finns flera elever i den ovan nämnda klassen som under lektionerna ger andra elever nedvärderande kommentarer när de ställer frågor till lärare och detta gör att läraren blir avbruten och att undervisningstiden går åt till annat, berättar eleverna. Vidare säger eleverna i år 2 att det finns elever som går ut från lektionen och som kommer tillbaka när det återstår 5-10 minuter av lektionen och vill ha närvaro. Detta resulterar i att eleverna börjar diskutera med läraren och att de andra eleverna inte kan koncentrera sig och att läraren inte hinner avsluta lektionen som det är tänkt, säger eleverna.

Lärare säger i intervju med Skolinspektionen att det inte är studier för eleverna på teknikprogrammet år 2. Lärare berättar att klassen nyligen har

Beslut

2019-02-05

29 (49)

Dnr 44-2017:5447

delats upp i två olika grupper i kursen fysik 1 på grund av bristande studiero. Vidare säger lärare att det tar fem minuter för läraren i denna klass att få eleverna att sitta vid de platser som läraren har bestämt innan lektionen och genomgången kan börja. Det finns elever som spelar datorspel under hela lektioner och elever som har ett respektlöst beteende mot läraren i klassrummet, berättar lärarna. Lärare berättar vidare att det finns flera elever i år 2 på teknikprogrammet som vill arbeta under lektionerna men som inte kan det på grund av andra elever som stör undervisningen. Enligt de intervjuade lärarna har det varit på det här sättet sedan förra läsåret och några elever har blivit avstängda på grund av sitt beteende och vårdnadshavare har kontaktats.

Vidare berättar lärare att det inte alltid är studiero under lektionerna för eleverna på samhällsvetenskapsprogrammet år 1. Det är väldigt högljutt under lektionerna och eleverna pratar rakt ut i klassrummet säger lärare. Enligt lärare finns det elever i den klassen som ignorerar regeln om mobilfri zon och som inte bryr sig om vad läraren säger. Skolinspektionens utredare närvarar vid en av lektionerna med elever som läser samhällsvetenskapsprogrammet år 1 och vid den lektionen är det stundtals hög ljudvolym i klassrummet, elever pratar rakt ut, och det förekommer vid flera tillfällen att elever sitter och skrattar högt till Youtube-klipp som elever tittar på och mobiltelefoner ringer under lektionen vid ett par tillfällen. På Skolinspektionens fråga om den gemensamma ordningsregeln angående mobilfri zon säger lärare att det inte går att följa den regeln eftersom eleverna behöver använda mobiltelefonerna i undervisningen.

Representanter för elevhälsan säger i intervju att de har haft handledning med lärarna som undervisar på teknikprogrammet år 2 på grund av bristande studiero. Enligt elevhälsans representanter var situationen i klassen ohållbar, och det var rektorn tillsammans med huvudmannen som tog beslutet att dela upp klassen under lektionerna i fysik 1. På Skolinspektionens fråga om man har gjort någon analys av hur studieron har påverkat förutsättningarna för eleverna på teknikprogrammet år 2 att nå kunskapskraven säger elevhälsans representanter att det har gjorts och att man kunde konstatera negativa konsekvenser för elevernas förutsättningar att nå kunskapskraven i ämnet fysik.

Rektorn säger i intervju att teknikprogrammet år 2 är en orolig klass och att skolledningen vet att det inte är studiero i den klassen och att det har varit bristande studiero under en längre tid. Vidare bekräftar rektorn bilden av att elever stör undervisningen genom att prata rakt ut och att skolan har tagit ett beslut under höstterminen 2018 att dela upp klassen i två mindre grupper under lektionerna i ämnet fysik. Enligt rektorn har olika åtgärder vidtagits för att hitta gemensamma strategier för att öka studieron för eleverna i år 2 på

teknikprogrammet, men att de inte är i mål än vad gäller studieron. På Skolinspektionens fråga om studieron för samtliga elever och klasser på skolan svarar rektorn att den är relativt bra, men att det varierar för elever på samhällsvetenskapsprogrammet år 1. Enligt rektorn har det varit lugn när han har varit inne i klassrummet, men han tillägger att andra på skolan har gett en annan bild av hög ljudvolym på grund av att elever pratar högt med varandra och att elever pratar rakt ut och skrattar högt i klassrummet. Vidare säger rektorn att han inte har följt upp hur eleverna på teknikprogrammet år 2 upplever studieron under höstterminen 2018. Enligt rektorn har han inte heller följt upp om lärarna följer den beslutande ordningsregeln om mobilfri zon eller om regeln om att låta elever som är sena till lektionen vänta utanför har fått avsedd effekt. Dock säger rektorn att när han har pratat med lärarna "rent allmänt" berättar de för honom att det fungerar bra och att eleverna känner till regelsystemet. Rektorn säger att han inte känner till att elever stör undervisningen genom att använda sina mobiler för att titta på Youtube eller att det förekommer att det ringer på elevernas mobiltelefoner under lektionstid.

Skolmiljön för eleverna vid Odengymnasiet präglas inte av trygghet (ny brist)

På Skolinspektionens fråga till elever i år 2 på teknikprogrammet om de känner sig otrygga i skolan säger de att de inte är otrygga men att det finns grupperingar i klassen och att klasskamrater kommenterar varandra på ett nedvärderande sätt. Enligt eleverna gör detta att många elever inte vågar ställa frågor till läraren; de är rädda att de ska få en nedvärderande kommentar av andra elever. Samma elever som kommenterar andra elever har också uttryckt rasistiska kommentarer, berättar elever i intervju. Enligt eleverna finns det en låt på Youtube som klasskamrater sjunger i klassrummet samtidigt som de tittar på elever som de vet, enligt de intervjuade eleverna, blir illa berörda av texten och känner sig kränkta. Elever berättar vidare att det har förekommit att klasskamrater har skrattat åt filmklipp som har handlat om fattiga byar i Afrikanska länder. "Det gör ont i hjärtat när elever skrattar åt människor från ett annat folkslag som har det fattigt och besvärligt" säger elever i intervjun. Enligt eleverna agerar inte alla lärare mot dessa elevers beteende. Någon lärare säger till eleverna och ber dem lämna klassrummet om de inte slutar skratta, berättar eleverna, men det förekommer även att de aktuella eleverna inte lyssnar på lärarna och att eleverna ändå får sitta kvar i klassrummet. En elev berättar i intervjun med Skolinspektionen att hen blir kallad för "jävla arab" av klasskamrater i klassrummet. En annan elev säger att hen har blivit kallad för "hora" flera gånger och att det sker både i klassrummet och när skolan är slut för dagen och hen går till tunnelbanan.

Elever i år 1 på hantverksprogrammet berättar att de känner sig otrygga på skolan och hänvisar till en specifik händelse som enligt dem inträffade på

Beslut

2019-02-05

31 (49)

Dnr 44-2017:5447

skolan under höstterminen 2018. Vidare säger eleverna att ingen vuxen på skolan har frågat dem om de upplever att de är trygga på skolan. Enligt eleverna känner de inte att de kan vända sig till vuxna på skolan om de känner sig otrygga eller om de blir utsatta för kränkande behandling, förutom en lärare säger eleverna.

Lärare berättar i intervju att det förekommer att elever på teknikprogrammet år 2 ger varandra rasistiska och homofoba kommentarer i klassrummet. Enligt lärare har det även förekommit någon fysisk incident mellan elever under höstterminen 2018 när eleverna var på väg till idrottslektionen och det förekommer också grupperingar i den ovan nämnda klassen. En annan lärare berättar att det förekommit mobbing i en annan klass på skolan och att det förekommer att elever blir utfrysade. Enligt lärarna har man haft temadagar på skolan för att prata om värdegrundsarbetet och lärarna har genomfört gemensamma åtgärder för att eleverna ska förstå allvaret i deras beteende.

På Skolinspektionens fråga till rektor och biträdande rektor om de känner till att det förekommer nedvärderande kommentarer mellan elever som leder till att elever inte längre känner sig trygga i att ställa frågor till läraren, svarar rektorn att han inte har någon kommentar till det och biträdande rektor säger att hon känner till att det har förekommit negativa kommentarer från elever mot andra elever på teknikprogrammet år 2. På Skolinspektionens fråga vilka insatser som genomförts för att skapa trygghet för eleverna i ovan nämnda klass säger rektorn att klassen har fått ett eget hemklassrum, men att det finns mer att göra. Biträdande rektor säger att hon vet att det förekommer elever som uttrycker rasistiska och andra kränkande kommentarer till andra elever i klassen. Enligt biträdande rektor har representanter från elevhälsan och undervisande lärare pratat med dessa elevers vårdnadshavare och informerat dem om vad eleverna sagt och förklarat att skolan inte accepterar ett sådant beteende. Vidare säger biträdande rektor att det har varit svårt att identifiera i vilken omfattning det sker och om det har upphört eftersom dessa kommentarer oftast har skett när en lärare eller annan vuxen inte varit i närheten.

Vid kommunikering av protokollet uppger huvudmannen att lärarna hela tiden ska uppmärksamma kommentarer och vidta relevanta åtgärder. Detta ska omgående anmälas till rektor som skyndsamt ska rapportera till huvudmannen. För att tydliggöra skolans arbete med likabehandlingsplanen för eleverna har skolan, enligt huvudmannen, haft en temadag kring kränkande behandling. Vidare uppger huvudmannen att rektorn har fått in anmälningar om kränkningar som har skett i klassen (teknikprogrammet år 2) men att ingen av dessa har berört rasistiska kommentarer.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns allvarliga brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av studiero.

Av utredningen framkommer att skolan vidtagit ett antal åtgärder för att komma till rätta med bristerna i studieron, och att ytterligare åtgärder planeras framöver. Utredningen visar dock att det fortfarande är många elever som saknar studiero på sina lektioner. I en av klasserna i år 2 på ett av skolans högskoleförberedande program har studieron brustit under en längre tid; redan vid Skolinspektionens tillsynsbesök i januari 2018 framkom det att bristerna i studieron i den aktuella klassen pågått under lång tid. Utredningen visar att det även i fler klasser på skolan inte är studiero under alla lektioner. Detta bekräftas av såväl elever som lärare, representanter för elevhälsan och rektor. Bristerna i studieron består bland annat i att elever kommer sent till lektionerna och står utanför lektionssalen och knackar på dörren vilket stör lärarens genomgång och eleverna i klassrummet. Av elevernas utsagor framkommer att många elever pratar rakt ut i klassrummet, att elevers mobiltelefoner ringer under lektionstid och att elever kommenterar varandra vilket bidrar till att studieron brister. Eleverna berättar att detta sker dagligen och i flera kurser och ämnen de ges undervisning i.

Av utredningen framgår också att skolan är en otrygg miljö för flera elever då det, i en av klasserna i år 2 på ett av skolans högskoleförberedande program, förekommer att elever kommenterar varandra på ett nedsättande sätt. Elever berättar att det förekommer rasistiska tillmälen och andra kränkande uttalanden om etnicitet och kön. Kränkande uttalanden förekommer såväl i allmänna utrymmen som under lektionstid.

När eleverna inte ges studiero och dessutom vistas i en otrygg skolmiljö, ges eleverna inte de förutsättningar de behöver för att kunna koncentrera sig på skolarbete och riskerar därmed att inte nå så långt som möjligt. Utredningen har visat att för en av klasserna på skolan har elevernas stökiga klassrumsmiljö negativt påverkat elevernas möjlighet att nå målen i åtminstone en kurs.

Skolinspektionens uppföljning visar således sammantaget att de brister som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 8 maj 2018 avseende studiero fortfarande kvarstår på Odengymnasiet. De åtgärder som vidtagits sedan föregående tillsynsbesök i verksamheten har inte inneburit att bristerna

avhjälppts i sin helhet, utan huvudmannen måste vidta ytterligare åtgärder för att verksamheten vid Odengymnasiet ska uppfylla författningarnas krav. Vid uppföljningsbesöket har även nya uppgifter framkommit som visar att inte alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Mot ovanstående bakgrund kan Skolinspektionen konstatera att skolans arbete med att tillförsäkra alla elever trygghet och studiero inte uppfyller författningarnas krav.

Vad huvudmannen anfört i sitt svar på kommunikeringen av Skolinspektionens protokoll om de åtgärder som planeras eller vidtagits sedan Skolinspektionens besök förändrar inte denna bedömning.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Som konstaterats ovan uppfyller Värmdö tekniska utbildningar AB:s verksamhet vid Odengymnasiet inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen kan efter genomförd uppföljning konstatera att allvarliga brister fortfarande föreligger i skolans arbete med att tillförsäkra eleverna en miljö som präglas av studiero. Vid uppföljningsbesöket har Skolinspektionen dessutom kunnat konstatera att det förekommer ett klimat på skolan som medför att flera elever upplever en otrygghet i skolan då andra elever ger kommentarer och har en nedsättande jargong. Kränkande språkbruk förekommer under lektionstid och i allmänna utrymmen vilket skapar en otrygghet hos berörda elever.

Skolinspektionen kunde i sitt beslut den 8 maj 2018 konstatera att avsaknad av studiero i vissa klasser hade pågått under en längre tid. När nu

Skolinspektionen följer upp det beslutet kan Skolinspektionen konstatera att ytterligare tid passerat utan att huvudmannen kommit tillrätta med bristerna i studieron och även att elevernas skolmiljö inte heller präglas av trygghet. Som omnämns ovan har elevernas stökiga klassrumsmiljö för vissa av de berörda eleverna redan haft en konstaterad negativ påverkan på deras möjlighet att nå målen för undervisningen. Även för övriga berörda elever föreligger en uppenbar risk för en sådan negativ påverkan, i synnerhet som bristerna i många fall pågått under lång tid.

Skolinspektionen har vid sin uppföljning av tillsynen av Odengymnasiet även kunnat konstatera brister inom ett antal andra områden, flera av dem allvarliga. Bristerna inom dessa andra områden har, som Skolinspektionen berört tidigare i beslutet, ett nära samband med varandra, så även med bristerna i tryggheten och studieron. Liksom bristerna i tryggheten och studieron har bristerna inom de andra områdena en direkt påverkan på de förutsättningar eleverna har att tillgodogöra sig den undervisning som ges. Det är en grundläggande rättighet för eleverna att skolan säkerställer en miljö som präglas av trygghet och studiero. Det är angeläget att åtgärder vidtas omgående så att eleverna inte riskerar att bli begränsade i att nå så långt som möjligt i sin utbildning. Den aktuella bristen har fortgått under en lång tid och Värmdö tekniska utbildningar AB har inte åtgärdat densamma trots Skolinspektionens tidigare föreläggande.

Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan fått och framöver riskerar att få för eleverna samt den tid under vilken bristerna fortgått bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen. Eftersom det inte framkommit några särskilda skäl som talar för att det skulle vara obehövligt, ska Skolinspektionen därför förena föreläggandet i denna del med vite.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Rektorn ska se till att elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Huvudmannen och rektorn ska se till att skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

*Motivering till bedömning av brist**Skolinspektionens tidigare beslut*

I beslutet den 8 maj 2018 förelade Skolinspektionen Värmdö Tekniska Utbildningar AB att vidta åtgärder för att se till att elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande (förelägandet förenades i denna del med vite). Huvudmannen förelades även att vidta åtgärder för att se till att skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. Av utredningen framgick att elevhälsan vid Odengymnasiet endast i begränsad utsträckning användes för förebyggande och hälsofrämjande insatser. Vidare framgick av utredningen att skolbiblioteket och skolbibliotekets litteratur inte användes i undervisningen. Detta berodde bland annat på att skolbiblioteket inte var öppet och tillgängligt för eleverna och att skolbiblioteket saknade annan litteratur än skönlitteratur.

I Skolinspektionens beslut angavs att Värmdö tekniska utbildningar AB senast den 26 oktober 2018 skulle vidta åtgärder för att avhjälpa de påtalade bristerna samt senast samma dag inkomma till Skolinspektionen med en skriftlig redovisning av vidtagna åtgärder. En sådan redovisning inkom till Skolinspektionen den 26 oktober 2018.

*Elevhälsan arbetar inte främst förebyggande och hälsofrämjande**Huvudmannens redovisade åtgärder*

I den redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen har inkommit med till Skolinspektionen beskriver huvudmannen åtgärder som har vidtagits för att komma till rätta med de ovan beskrivna bristerna gällande elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete vid Odengymnasiet.

I redovisningen uppges bland annat att rektorn har genomfört förändringar i elevhälsans arbete vilket har gjort att de nu arbetar mer förebyggande och

hälsofrämjande än tidigare. Exempel som ges, enligt huvudmannens redovisning, är att elevhälsan hållit i en temadag för elever och personal om kränkande behandling, och att föreläsningar ägt rum för personalen som handlat om hur man främjar elevers närvaro, om aktivt lärarstöd samt om innebörden av hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete. I redovisningen beskriver huvudmannen också att skolan har infört elevhälsomöten med fokus på elevernas måluppfyllelse kopplat till deras mående och närvaro, och fler pedagogiska kartläggningar i syfte att kunna sätta in extra anpassningar i ett tidigt skede. Enligt huvudmannens redovisning har vidare en trygghetsgrupp skapats på skolan i syfte att arbeta förebyggande och för att främja trygghet och skapa studiero.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Lärare säger i intervju med Skolinspektionen att elevhälsan har varit ansvariga för en studiedag på skolan som handlade om mobbning och att elevhälsan har varit inkopplade i de insatser som har genomförts i en av klasserna i år 2 för att öka studieron. Vidare säger lärare att elevhälsan har enskilda möten med elever konstant, men att de inte har hunnit med någon insats på gruppnivå.

Representanter för elevhälsan vid Odengymnasiet säger i intervju att elevhälsan har varit involverade i arbetet med att öka studieron för eleverna i en av klasserna i år 1 och i år 2 på skolan. Enligt elevhälsan har de bland annat varit involverade i att hitta strategier för att hantera klasserna och öka studieron och tryggheten. Vidare uppger elevhälsan att de har varit involverade i att införa elevhälsomöten på skolan, vilket, enligt representanterna för elevhälsan, är en typ av förebyggande och hälsofrämjande arbete då elevhälsan blir informerande om hur undervisningen fungerar i de olika klasserna. Representanter för elevhälsan säger att de inte har varit ute i klasserna själva och observerat lektioner. Enligt elevhälsans representant har elevhälsan genomfört en studiedag med eleverna där elevhälsan har pratat med eleverna om trygghet och trivsel.

Vidare uppger elevhälsan att mycket av deras arbete har handlat om att få ordning på arbetet kring särskilt stöd. Enligt elevhälsan har även arbetet med att upprätta handlingsplaner tagit mycket av deras tid. Även om det arbetet skulle kunna ses som förebyggande, borde dessa handlingsplaner redan funnits på skolan, säger en av elevhälsans representanter och säger vidare att om handlingsplanerna hade funnits, hade de kunnat använda dem i praktiken och istället haft mer fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser. Vidare uppger elevhälsan att rektorn inte har gett dem i uppdrag att arbeta med studieron i stort på skolan eller att arbeta förebyggande för att undvika att skolan och framför allt eleverna hamnar i samma sits som under vårterminen

2018. Enligt elevhälsan har kartläggningsarbetet av elever som inte uppnått kunskapskraven för minst E tagit för lång tid och de har mot bakgrund av detta inte haft förutsättningar att fokusera på det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. På Skolinspektionens fråga om de främjande insatserna som genomförts på skolan har hunnits följa upp för att se om de haft avsedd effekt svarar elevhälsan att det inte har gjorts än.

Rektorn säger i intervju att elevhälsan har haft handledning med lärarna angående vilka generella orsaker som kan ligga bakom att elever väljer att inte komma till skolan. Vidare uppger rektorn att elevhälsan har samtalat med lärarna kring extra anpassningar och särskilt stöd, och att elevhälsan varit ansvariga för en temadag om inkludering. På Skolinspektionens fråga till rektorn vilket uppdrag han som rektor har gett elevhälsan när det gäller att de främst ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande svarar rektorn att tillkomsten av elevhälsomötena är ett arbetssätt som diskuterats fram, och säger vidare att elevhälsan inte har hunnit med att arbeta förebyggande för att de har haft fullt upp med att arbeta med bristerna som funnits kring särskilt stöd.

Vid kommunikering av protokollet uppger huvudmannen att rektorn har gett elevhälsan i uppdrag att regelbundet gå ut i klasserna och göra lektionsobservationer. Vidare har huvudmannen inkommit med en matris över elevhälsans insatser som genomförts och som pågår under läsåret 2018/19. Bland annat framgår av den matrisen att elevhälsan, utöver de ovan beskrivna insatserna, varit delaktiga i planeringen av uppstartsveckan på skolan höstterminen 2018 som bland annat innehöll workshops för eleverna med grundläggande information om studieteknik, datorkunskap samt information om examensmål och ämnesplaner.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna i gymnasieskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Därutöver ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. I förarbetena anges att elevhälsans fokus inte ska vara hälso- och sjukvårdande i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv (prop. 2009/10:165 s. 277).

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete vid Odengymnasiet.

Av utredningen framkommer att skolan vidtagit ett antal åtgärder för att komma till rätta med bristerna, och att ytterligare åtgärder planeras framöver. Utredningen visar dock att elevhälsan vid Odengymnasiet fortfarande inte främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Av intervjuer framgår att elevhälsan, på grund av situationen på skolan, behövt använda det mesta av sin tid åt enskilda elevärenden och att de inte i den utsträckning det varit tänkt haft möjlighet att främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Istället för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande har elevhälsan behövt arbeta med kartläggning av elevernas kunskaper, och av vilka kurser de har läst eller inte läst. Mycket arbete har också, enligt elevhälsan, behövt läggas ner på att upprätta handlingsplaner och skapa rutiner för arbetet kring extra anpassningar och särskilt stöd.

Uppföljningen har, som framgår tidigare i beslutet, bland annat visat att det fortfarande finns allvarliga brister i undervisningen vid Odengymnasiet. Även om det i den skriftliga redovisningen och vid Skolinspektionens uppföljningsbesök framkommit att elevhälsan initierat flera insatser riktade mot personalgruppen sedan tidpunkten för Skolinspektionens tidigare beslut anser Skolinspektionen att majoriteten av de insatser som gjorts inte är att betrakta som förebyggande eller hälsofrämjande. Skälet till denna bedömning är att insatserna tillkommit utifrån redan initierade behov i syfte att skolan ska få bukt med de situationer som redan varit kända i verksamheten. Vidare framgår att flera av insatserna som nämns är planerade, men ännu inte genomförda vilket innebär att insatserna inte har kommit eleverna till del. Utredningen visar alltså att elevhälsans tid fortfarande främst går åt till åtgärdande arbete och att elevhälsan endast i begränsad utsträckning används för förebyggande och hälsofrämjande insatser. Det framkommer visserligen att elevhälsan i vissa avseenden kunnat arbeta mer förebyggande än tidigare – bland annat i arbetet kring studieron –, men Skolinspektionen finner vid en sammantagen bedömning och vid betraktande av det ovan anförda, att kraven på ett förebyggande och hälsofrämjande arbete inte är uppfyllda.

Skolinspektionens uppföljning visar således sammantaget att de brister som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 8 maj 2018 avseende att elevhälsan vid Odengymnasiet främst ska användas förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevens utveckling mot utbildningens mål i stora delar kvarstår. De åtgärder som vidtagits sedan Skolinspektionens

tillsynsbesök i verksamheten har inte inneburit att bristerna har avhjälpats i sin helhet, utan huvudmannen måste vidta ytterligare åtgärder för att verksamheten ska uppfylla författningarnas krav. Mot ovanstående bakgrund kan Skolinspektionen konstatera att skolans arbete med att se till att elevhälsan vid Odengymnasiet främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål inte uppfyller författningarnas krav.

Vad huvudmannen har anfört i sitt svar på kommunikeringen av Skolinspektionens protokoll om de åtgärder som planeras eller vidtagits sedan Skolinspektionens besök ändrar inte denna bedömning.

Skolbiblioteket används inte i undervisningen för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling

Huvudmannens redovisade åtgärder

I den redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen inkommit med till Skolinspektionen beskriver huvudmannen åtgärder som vidtagits för att komma till rätta med den ovan beskrivna bristen gällande att skolbiblioteket ska användas för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

I redovisningen anges bland annat att skolbiblioteket är öppet varje dag och att olika slags litteratur finns att tillgå och att skolbibliotekets utbud uppdateras kontinuerligt. Vidare uppger huvudmannen att denne och rektor ser till att skolbiblioteket innehåller litteratur som ger eleverna möjlighet till fördjupning och lustfyllt läsande samt att huvudman och rektor uppmuntrar lärarna att kontinuerligt använda skolbiblioteket i sin undervisning.

Skolinspektionens uppföljningsbesök

Elever berättar i intervju med Skolinspektionen vid uppföljningsbesöket att de inte använder skolbiblioteket i undervisningen, i något ämne eller i någon kurs de läser. Vidare säger ett par elever att de aldrig har besökt skolbiblioteket och några elever säger att skolbiblioteket ofta är låst och att möjligheten att sitta på sittplatser i skolbiblioteket har tagits bort.

Lärare säger att skolan ska införa ett digitalt sätt att låna böcker i skolbiblioteket men att det inte har genomförts än och att det inte har skett någon utlåning av böcker på grund av att skolan inte har kommit igång med det digitala systemet. En lärare berättar att hen har haft en miniföreläsning med elever om faktaböckernas uppbyggnad. Flera lärare som undervisar i olika kurser på olika program uppger att de inte använder skolbiblioteket i sin undervisning.

Rektor och biträdande rektor uppger i intervju att skolbiblioteket inte används i undervisningen, men att skolan då och då fyller på med nya böcker, och att de nya böckerna främst är skönlitterära böcker. Vidare säger biträdande rektor att eleverna har läst noveller, men att de böckerna inte kommer från skolbiblioteket utan var en klassuppsättning som köptes in.

Vid kommunikeringen av protokollet uppger huvudmannen att rektorn har missuppfattats i sitt svar och skriver vidare att flera lärare använder skolbiblioteket i undervisningen i framför allt ämnena svenska och engelska. Vidare framgår av huvudmannens kommentarer att rektorn uppmanar och instruerar samtliga lärare att använda sig av skolbiblioteket i undervisningen. Enligt huvudmannen sitter elever och arbetar i skolbiblioteket och använder sig av litteraturen som finns där. Vidare uppger huvudmannen att det i skolans bibliotek finns skönlitteratur, memoarer, biografier, referenslitteratur och faktaböcker inom samtliga ämnesområden. Rektorn, enligt huvudmannens kommentarer, arbetar för att öka användningen av skolbiblioteket i samtliga ämnen.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att eleverna i gymnasieskolan ska ha tillgång till ett skolbibliotek. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, till exempel bibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbibliotek spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material inom utbildningen (prop. 2009/10:165 s. 284).

Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i skolans arbete med att se till att skolbiblioteket används i undervisningen för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Av utredningen framkommer att skolan vidtagit vissa åtgärder för att komma till rätta med bristen. Utredningen visar dock att flera lärare i olika ämnen och kurser inte använder sig av skolbiblioteket i undervisningen. Enligt lärarna lånar inte elever böcker på grund av att skolans system för att låna ut böcker i ännu inte är fungerande. Samtliga elever som Skolinspektionen intervjuat vid uppföljningsbesöket på skolan i november 2018 uppger att de aldrig använder skolbiblioteket i undervisningen. Eleverna berättar vidare att skolbiblioteket

Beslut

2019-02-05

41 (49)

Dnr 44-2017:5447

ofta är låst och att det inte finns möjlighet att sitta i skolbiblioteket på grund av att skolan har tagit bort möblerna. Även om huvudmannen och rektor i sina synpunkter på Skolinspektionens protokoll uppger att flera lärare använder biblioteket och att rektor instruerat samtliga lärare till att använda biblioteket i undervisningen så uppger lärarna själva i intervju med Skolinspektionen att de inte har använt sig av biblioteket i undervisningen.

Skolinspektionens uppföljning visar således att den brist som konstaterades i Skolinspektionens beslut den 8 maj 2018 avseende användningen av skolbiblioteket i undervisningen för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling kvarstår. De åtgärder som vidtagits sedan föregående tillsynsbesök i verksamheten har inte inneburit att bristen avhjälpes, utan huvudmannen måste vidta ytterligare åtgärder för att verksamheten vid Odengymnasiet ska uppfylla författningarnas krav. Mot ovanstående bakgrund kan Skolinspektionen konstatera att skolans arbete med att tillförsäkra att alla elever ges möjlighet att använda skolbiblioteket i undervisningen för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling inte uppfyller författningarnas krav.

Motivering till val av verktyg

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Som konstaterats ovan uppfyller Värmdö tekniska utbildningar AB:s verksamhet vid Odengymnasiet inte de krav som följer av de författningar som gäller för verksamheten. Huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristerna genom att vidta de åtgärder som beskrivits ovan.

Skolinspektionen har, som framgår ovan, vid sin uppföljning av tillsynen kunnat konstatera att elevhälsan fortfarande inte ges möjlighet att arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande. Det arbete av förebyggande och hälsofrämjande karaktär som har planerats för har endast i ringa grad genomförts. Uppföljningen har också visat att skolbiblioteket fortfarande inte i

tillräcklig utsträckning används i undervisningen för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

De brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete som kunnat konstateras måste mot bakgrund av situationen på skolenheten – med brister inom flera centrala områden – betraktas som allvarliga. Det är sannolikt att elevhälsans begränsade möjligheter att kunna arbeta förebyggande och hälsofrämjande bidragit till att bristerna på skolenheten kunnat bli så pass omfattande och kunnat fortgå under så lång tid. Att elevhälsan ges möjligheter att kunna arbeta förebyggande och hälsofrämjande torde också vara en viktig faktor för att skolan ska kunna komma till rätta med bristerna i verksamheten och för att förhindra att brister av detta slag på nytt uppkommer. Mot denna bakgrund är det angeläget att bristerna i elevhälsans arbete snarast åtgärdas. Likaså är det av vikt att huvudmannen vidtar åtgärder snarast för att tillse att skolbiblioteket används i undervisningen på det sätt som författningarna föreskriver. Huvudmannen har tidigare förelagts att åtgärda även denna brist, men rättelse har trots detta inte vidtagits. Om detta inte sker ges eleverna inte fullt ut de förutsättningar och den utbildning de har rätt till enligt skollagen och de riskerar därmed att få en utbildning som inte är likvärdig den som andra gymnasieelever erhåller.

Med hänsyn till den tid under vilken bristerna fortgått, bristernas samband med de övriga brister som konstateras i detta beslut, och de konsekvenser bristerna riskerar att få för eleverna bedömer Skolinspektionen att bristerna är sådana att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen. Eftersom det inte framkommit några särskilda skäl som talar för att det inte skulle vara obehövt, ska Skolinspektionen därför förena föreläggandet i denna del med vite.

Ny ytterligare brist

Förutsättningar för lärande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Värmdö tekniska utbildningar AB att senast den 10 maj 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Skolinspektionen bedömer att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap. 13 och 17-18 §§ skollagen)

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen.

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska dels vara lämplig att bedriva undervisningen och dessutom i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder.

Skolinspektionens utredning

Vid Skolinspektionens uppföljningsbesök framkommer det att huvudmannen och rektorn inte har sett till att undervisningen i kurserna psykologi 1 och teknik 1 bedrivs av behöriga lärare i ämnet.

På Skolinspektionens fråga till rektorn angående undervisningen i psykologi 1 säger han att det fram till Skolinspektionens uppföljningsbesök har varit läraren i idrott och hälsa som, trots att hen saknar behörighet i ämnet psykologi, undervisat eleverna i kursen psykologi 1. Läraren uppger i intervju med Skolinspektionen att hen har påtalat för rektorn att det inte fungerar att hen undervisar i kursen. Rektorn uppger att han inte har annonserat efter behörig lärare i psykologi innan kursen startade höstterminen 2018, och enligt rektorn är det svårt att få tag i och anställa behöriga lärare till en kurs som bara består av 70 timmar.

Vidare berättar rektorn att det är en obehörig lärare som saknar legitimation som undervisar i kursen teknik 1. Enligt rektorn var det huvudmannen som tidigare under höstterminen 2018 meddelade att eleverna skulle börja med kursen den 5 november 2018. Rektorn säger att läraren får stöd av behörig lärare och kommer att följa dennes planering i ämnet. Vidare uppger rektorn att tjänsten inte utannonserades innan kursen startade.

Vid kommunikering av protokollet uppger huvudmannen att tjänsten i psykologi är utannonserad och förväntas vara tillsatt till vårterminens start. Vidare framkommer av huvudmannens redovisning att eleverna för

närvarande undervisas av en utbildad lärare som saknar behörighet i ämnet psykologi.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte har sett till att undervisningen i kurserna psykologi 1 och teknik 1 bedrivs av legitimerade lärare som är behöriga för undervisning i ämnena. Detta strider mot författningarnas krav.

Motivering till val av verktyg

Värmdö tekniska utbildningar AB:s verksamhet vid Odengymnasiet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter och föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avhjälpta brister i verksamheten

Undervisning och lärande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Undervisningen i skolan utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program samt ämnesplaner. (16 kap. 6 § skollagen; Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program (SKOLFS 2010:14); 4 kap. 1 § gymnasieförordningen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1. Kunskaper)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Värmdö tekniska utbildningar AB avhjälpt denna brist.

Motivering

Skolinspektionen bedömer att det vid uppföljningen av tillsynen inte har framkommit annat än att Värmdö tekniska utbildningar AB har avhjälpt de påtalade bristerna. Denna bedömning görs utifrån huvudmannens skriftliga redovisning samt vad som framkommit i intervjuer vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på skolan.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram*Bedömning av brist*

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Eleverna på yrkesprogrammen får arbetsplatsförlagt lärande under ledning av handledare, som har nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget och som även i övrigt bedöms vara lämplig. (16 kap. 11 och 16 §§ skollagen; 4 kap. 12-14 §§ gymnasieförordningen)
- Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. (17 kap. 3-7 §§ skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Värmdö tekniska utbildningar AB avhjälpit denna brist.

Motivering

Under Skolinspektionens besök vid Odengymnasiet och av huvudmannens redovisning framkommer det att skolan sedan tillsynsbesöket våren 2018 sett över skolans rutiner och strukturer gällande det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) för att säkerställa att alla elever på skolans yrkesförberedande program får APL i den omfattning de har rätt till. Vidare framkommer det att skolan har sett över sina rutiner för att säkerställa att eleverna får APL under ledning av en handledare med nödvändiga kunskaper och erfarenheter för uppdraget. När det gäller utbildningen för eleverna på introduktionsprogrammen framkommer av huvudmannens redovisning och vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på skolan att eleverna som skrivs in på ett introduktionsprogram vid Odengymnasiet nu får möjlighet att läsa grundskoleämnen på grundskolenivå och att alla elever får möjligheten att parallellt med grundskoleämnena även läsa en eller flera gymnasiekurser. Vidare framkommer att alla elever som skrivs in på ett introduktionsprogrammen får en individuell studieplan upprättad och att den kontinuerligt ses över och revideras vid behov.

Skolinspektionen kan alltså konstatera att skolan idag har tydligare rutiner på plats, och en tydligare struktur kring arbetet med det arbetsplatsförlagda lärandet (APL) än vad som var fallet vid tillsynsbesöket våren 2018. De elever som inte hade APL-plats har idag också fått en sådan. Om de implementerade rutinerna efterföljs tyder det mesta på att brister av det slag som konstaterades i beslutet den 9 maj 2018 framöver kan undvikas. Likaså har förändringar genomförts i arbetet med, och i planeringen av, elevernas utbildning på

introduktionsprogrammen. Även om det kvarstår arbete i den delen, så bedömer Skolinspektionen att de förändringar som vidtagits är sådana att de torde leda till att författningarnas krav på planering av utbildningen uppfylls.

Mot denna bakgrund, och med beaktande av vad som i övrigt framkommit i utredningen, bedömer Skolinspektionen att annat inte är visat än att huvudmannen vidtagit sådana åtgärder att tidigare konstaterade brister inom detta område får anses vara avhjälpna. Skolinspektionen avslutar därmed tillsynen av skolans arbete inom detta bedömningsområde.

Skolinspektionen vill i sammanhanget också påtala att även om det nu konstaterats att bristerna inom detta område är avhjälpna, så har det i utredningen framkommit att många elever även fortsättningsvis påverkas av dessa brister. Det finns elever vars skolgång behövt förlängas och som inte har rimliga möjligheter att bli behöriga till ett nationellt gymnasieprogram eller som kan ta ut en gymnasieexamen på grund av att skolan inte kunnat erbjuda eleverna på skolans yrkesförberedande program APL. Det är viktigt att huvudman och skola fortsatt tar sitt ansvar för dessa elever och försäkras sig om att deras fortsatta skolgång lever upp till de krav som författningarna kräver. Skolinspektionen kan komma att, i samband med uppföljningen av detta beslut, följa upp ovannämnda elevers skolsituation.

Bedömning och betygssättning

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav. (3 kap. 15 §, 15 kap. 22-25 §§ skollagen; 8 kap. 2-3 §§ gymnasieförordningen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.5 Bedömning och betyg)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Värmdö tekniska utbildningar AB avhjälpna denna brist.

Motivering

Skolinspektionen bedömer att det vid uppföljningen av tillsynen inte har framkommit annat än att Värmdö tekniska utbildningar AB har avhjälpna de påtalade bristerna. Denna bedömning görs utifrån huvudmannens skriftliga

redovisning samt vad som framkommit i intervjuer vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på skolan.

Styrning och utveckling av verksamheten

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Värmdö tekniska utbildningar AB inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgy 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Värmdö tekniska utbildningar AB avhjälpit denna brist.

Motivering

Skolinspektionen bedömer att det vid uppföljningen av tillsynen inte har framkommit annat än att Värmdö tekniska utbildningar AB har avhjälpit de påtalade bristerna. Denna bedömning görs utifrån huvudmannens skriftliga redovisning samt vad som framkommit i intervjuer vid Skolinspektionens uppföljningsbesök på skolan.

Skolinspektionen avslutar härmed tillsynen avseende de brister som bedöms som avhjälpna.

I ärendets slutliga handläggning har enhetsjuristen Claes Börjesson och avdelningsjuristen Johan Kylenfelt deltagit.

Beslut

2019-02-05

48 (49)

Dnr 44-2017:5447

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Wassén

Avdelningschef
Signerat av: Maria Wassén

X Karin Karlsson

Föredragande/Utdare
Signerat av: Karin Karlsson

Hur man överklagar, se bilaga 1

Bilagor

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.